

Koetila ei ole vain koetila – tunnista ja valitse toiminnan tavoite

3.12.2025

Osallistuin kesäkuussa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) verkoston järjestämään seminaariin Venetsiassa, joka käsitteli maatiloilla tapahtuvaa koe-, demonstraatio- ja tutkimustoimintaa. Matkan suurin oivallus oli selkeä: sen sijaan, että “koetilaa” ajatellaan yhtenä kategoriana, meidän on ymmärrettävä ja päätettävä sen toiminnan perusteet ja keskitettävä voimavarat valittuun tarkoitukseen.

Kuva 1. Seinäjoen ammattikorkeakoulun projektipäällikkö MMM, Miiro Jääskeläinen Venetsian vanhassa kaupungissa kesäkuussa 2025 (kuva: Kari Alasaari, 2025).

Kyse on samasta perusideasta kuin tavanomaisessa laatujohtamisessa: prosessi suunnitellaan palvelemaan ensisijaisesti asiakastaan, ei tekijäänsä tai omistajaansa. Tämä johtaa väistämättä keskeiseen kysymykseen: kuka on koetoiminnan asiakas? Palveleeko toiminta tiedettä, lainsäätäjää, tukipolitiikan suunnittelua, maatilayrityksiä vai kenties laajempaa markkinaehtoisempaa TKI-toimintaa?

Taustoituksena koetilat ovat kirjoittajan mielestä samaa jatkumoa muun jatkuvaluonteisen ja hallitsemattomalle ympäristölle ja luonnolliselle säälle alttiin kenttäkoetoiminnan ja puhtaammin tutkimuslaitosvetoisten kenttäasemien kanssa.

Koetilojen monet kasvot – Mikä on toiminnan ydin?

Ilman selkeää tavoitetta ja kohdeyleisöä koetoiminta jää tehottomaksi. Seminaarissa esitellyt jaottelut auttavat hahmottamaan toiminnan mahdollisuuksia. Esimerkiksi slovakialaisen Daniel Acs:in esityksessä koetilat jaoteltiin niiden pääasiallisen funktion mukaan neljään tyyppiin:

- **Maanviljelijältä maanviljelijälle (Farm-to-farm):** Viljelijälähtöistä toimintaa, joka keskittyy vertaisoppimiseen ja käytännön kokemusten jakamiseen.
- **Tutkimustilat (Research farms):** Tieteelliset julkaisut ja TKI-hankkeiden mahdollistaminen ovat ensisijaisia tuotoksia. Tilaa hallinnoi tutkimuslaitos ja -henkilökunta.
- **Politiikkalähtöiset (Policy-based):** Maatalous-, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteiden testaamista ja tulosten mittaamista käytännössä.
- **Koulutustilat (Educational farms):** Keskittyvät tietoisuuden lisäämiseen, koulutukseen ja maaseutumatkailuun.

Tähän voidaan lisätä vielä viides, selkeästi **kaupallinen koetila**, jota operoidaan ensisijaisesti kaupallisen markkinan tuotekehitystä varten, olipa kyse koneista, lannoitteista tai lajikkeista.

EU-tason näkökulma

Seminaarin pääpuhuja Laure Triste laajensi näkökulmaa esittelemällä EU-tason jaottelua demotilojen arkkityypeistä, jotka kuvaavat toiminnan eri painopisteitä:

- **Kaupalliset maatilat (Private commercial farms):** Päätavoitteena on kannattava maataloustoiminta.
- **Koetilat (Experimental farms):** Keskittyvät kokeiden järjestämiseen ja menetelmien pilotointiin.
- **Majakkatilat (Lighthouse farms):** Toimivat inspiroivina esimerkkeinä ja esittelevät parhaita käytäntöjä.
- **Monitoritilat (Monitor farms):** Seuraavat ja mittaavat järjestelmällisesti tietynlaisen toiminnan tai innovaatioiden vaikutuksia.

Jaottelut eivät välttämättä sulje toisiaan pois, vaan auttavat kirkastamaan, mitä kullakin koetilalla tai peltolohkokokonaisuudella tavoitellaan. Kun toiminnan tarkoitus – asiakas ja päämäärä – on selkeästi määritelty, voidaan resurssit kohdentaa oikein ja varmistaa, että toiminta voi onnistuessaan tuottaa valittuja arvoja ja vaikuttavuutta.

Monikäyttö ja monimutkaisuus

Maatalous on hyvin alueellista toimintaa ja koetila on väistämättä jollain alueella. Monikäyttö on mahdollista, kun toiminnasta vastaavan johtajan ymmärrys ja päätösvalta riittää siihen, että yhteensopimattomia osia ei sotketa keskenään.

Tyypillisimmät tapaukset löytyvät toiminnasta, jossa yhdistetään kahta tai kolmea seuraavaa: tieteentekemistä, kehitystoimintaa, opetusta tai kaupallista tuotekehitystä – usean organisaation yhteistyönä.

Ammattikorkeakoulun kaltaiselle kehitys- ja opetustoimijalle voi olla loogista, että tieteellisen koeasetelman instrumentointia ja kenttä- tai laboratoriotyötä tehdään alle kanditason määräaikaisluonteisella harjoittelijatyövoimalla, koska se on hyvä jatkumo päästä soveltamaan kursseilla opittuja asioita käytännössä ja päästää käytännössä perehtymään ilmiöön. Tieteellisen tason toimija taas usein pitää täysin normaalina, että käytetään niin hankalia ja käytettävyydeltään epäkypsiä mittalaitteita ja -menetelmiä, että niiden asennus- ja käyttö ei onnistu ilman korkeaa teorian ja tekniikan osaamista.

Kuva 2. EU CAP -verkoston tapahtuman viljelijä-, neuvonta- ja neuvontajärjestö sekä ammattikorkeakoulutaustaisia osallistujia. Oikealta lukien Kari Alasaari, Sari Peltomaa, Arja Nykänen ja Miiro Jääskeläinen (kuva: Kari Alasaari, 2025).

Kirjoittajan mielestä näiden ja vielä kaupallisessa tuotantokäytössäkin olevien peltojen käyttö TKI-hankkeissa on lähtökohtaisesti mahdollista, kunhan se tehdään tahallaan kunnioittaen ja tuntien kunkin taustaa, tarvetta ja toimintaympäristöä riittävästi.

Miiro Jääskeläinen
MMM, projektipäällikkö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja on maaperäasiantuntija ja toimii projektipäällikkönä ja asiantuntijana Nitroscope -hankkeessa sekä Euroopan unionin osarahoittamassa EIP CHP Energiaälykäs eteläpohjalainen maatila –hankkeessa.